

Consultatiereactie Social Climate Fund – Almelo, Hengelo, Enschede

Het ondersteunen van kwetsbare groepen inwoners in onze gemeenten vraagt om een langjarige aanpak die energiearmoede bestrijdt en de sociale kant van de energietransitie ondersteunt. Gemeenten hebben de afgelopen jaren effectieve werkwijzen ontwikkeld om inwoners met een smalle beurs te ondersteunen in het betaalbaar maken van de energierekening. Met onze aanpakken hoeven inwoners daarbij geen concessies te doen in het wooncomfort, door bijvoorbeeld de verwarming niet aan te zetten, maar gaan het wooncomfort en het binnenklimaat er op vooruit. Wij zouden graag terugzien dat de middelen van het SCF zoveel mogelijk worden ingezet op bewezen effectieve maatregelen om de oorzaken van energie- en vervoersarmoede structureel aan te pakken. Met deze reactie willen wij graag reageren op de onderwerpen energiearmoede en duurzame mobiliteit.

Aanpak Energiearmoede

Ten aanzien van het ondersteunen van huishoudens en de duurzame renovatie van bestaande woningen zien we andere mogelijkheden dan de voorstellen die er nu liggen. We zien in onze gemeenten dat inwoners met energiearmoede gebaat zijn bij ondersteuning die hun situatie langdurig en structureel ondersteunt. Hiervoor hebben wij met de specifieke uitkering Energiearmoede reeds goed lopende regelingen ter ondersteuning van deze doelgroep op kunnen zetten. Met de SpUk Energiearmoede kunnen wij zowel huurders als kopers kleine maatregelen aanbieden met FIX-teams, bouwkundig energieadvies geven voor het nemen van grotere maatregelen én deze maatregelen ook nog (gedeeltelijk) financieren. Deze beleidsvrijheid geeft gemeenten regie op het inrichten van systemen die aansluiten bij de lokale behoefte. Zo biedt de beleidsvrijheid Almelo, Hengelo en Enschede een middel om bijvoorbeeld de aanpak van gespikkeld bezit, als onderdeel van de Renovatiedeal Twente, extra financiële ondersteuning te geven aan inwoners met een eigen woning die dat nodig hebben.

Het opzetten van deze regelingen en het bestrijden van energiearmoede is een lang en intensief proces. De huidige regeling voor energiearmoede is verlengd tot en met 2027, zonder dat hier extra middelen beschikbaar komen. Dit betekent dat gemeenten die voortvarend te werk zijn gegaan na 2025 geen gerichte ondersteuning kunnen bieden aan huishoudens met energiearmoede. Met de middelen uit het SCF kan de SpUk Energiearmoede worden verlengd en kunnen extra middelen worden toegekend aan gemeenten om te blijven inzetten op de aanpak van de oorzaak. Zo kunnen wij (o.a. in Twente) een grote groep huishoudens met energiearmoede blijvend ondersteunen met structurele maatregelen. Het nu niet continueren van deze regelingen geeft een verkeerd signaal af en draagt niet bij aan de benodigde versnelling in de energietransitie.

Niet-bereikte doelgroep: huurders

Een grote groep inwoners in energiearmoede heeft geen eigen woning. Hierdoor is het voor deze groep inwoners niet mogelijk om zelf te verduurzamen of ondersteuning te krijgen uit bestaande subsidies of de regeling SpUk Lokale aanpak isolatie. Deze doelgroep is op dit moment enkel geholpen als de verhuurder de woning gaat verduurzamen. Voor veel huishoudens betekent dit echter dat ze hier lang op moeten wachten. Woningbouwcorporaties kunnen niet de hele woningvoorraad tegelijk verduurzamen. Het kan soms jaren duren voordat een huurder aan de beurt is voor isolerende maatregelen. In de tussentijd blijft de energierekening stijgen, zonder dat ze hier zelf iets aan kunnen doen. Voor deze doelgroep bood de SpUk Energiearmoede, door de inzet van Fix brigades, een uitkomst om structurele maatregelen mogelijk te maken. Deze doelgroep ontbreekt in onze ogen in de huidige plannen.

Uitvoerbaarheid van plannen

Ten aanzien van de uitvoerbaarheid van de plannen voor de inzet van het SCF bevelen wij aan om zoveel mogelijk aansluiting te zoeken bij bestaande regelingen en de verantwoordingslast zo

laag mogelijk te houden, zoals ook voor de SpUk Energiearmoede ook het geval is. Het heeft tijd gekost om bestaande regelingen in te richten, te herijken en aan te passen – soms meerdere malen. Dit leergeld dient voor niets te zijn betaald, waardoor het bestendigen van de nu weloverwogen opgestelde regelingen juist nu van toegevoegde waarde wordt in de aanpak van energiearmoede.

Ten slotte pleiten wij voor een inzet van maatregelen die ondersteunen op de lange termijn. De voorgaande energietoeslag heeft veel huishoudens tijdelijk kunnen helpen, maar deze groep is nu zonder energietoeslag weer terug bij af. Ook cijfers van TNO en CBS laten zien dat huishoudens tijdelijk veel baat kunnen hebben van een energietoeslag of tijdelijke compensatie, maar dat het aantal huishoudens in energiearmoede er niet door afneemt. Door gerichte maatregelen te nemen in woningen kunnen we het energieverbruik en de energierekening structureel verlagen, waardoor er in de toekomst minder inkomensondersteuning nodig is en de afhankelijkheid van fossiele energiebronnen verminderd wordt.

Duurzame mobiliteit

We zijn erg verheugd te lezen dat er in het voorstel een optie van 96 mln voor de aanleg van doorfietsroutes zit. Uiteindelijk zijn fietsen en lopen immers de meest goedkope, flexibele en duurzame vorm van mobiliteit, zowel voor de reiziger als de overheid. De komende jaren zetten we als regio samen met de provincie Overijssel in om meer doorfietsroutes te realiseren waaronder het afmaken van onze fietssnelweg F35. Ondanks de al (tot en met 2029) beschikbaar gestelde subsidie voor gemeenten is er nog veel budget nodig om enkele grote kunstwerken aan te leggen om barrières door Rijksinfrastructuur (weg, water, spoor) te doorbreken en om een landelijk dekkend netwerk van doorfietsroutes te realiseren.

Daarnaast zien alle overheden deelmobiliteit steeds meer als integraal onderdeel van publieke mobiliteit. Dat betekent dat er ook publieke middelen aangewend moeten worden om deelmobiliteit structureel en betrouwbaar onderdeel van mobiliteit te maken. Dit zit wat ons betreft vooral op deeltweewielers (fietsen, bakfietsen) maar ook op deelauto's in bijvoorbeeld het landelijk gebied. Ouderen en mensen met een beperkte mobiliteit kunnen moeilijkheden ondervinden bij het gebruik van conventionele fietsen. Via de middelen van het Social Climate Fund kunnen wij ook de toegang tot aangepaste fietsen kunnen ondersteunen. Daarnaast worden in de komende jaren in Twente OV-Hubs gerealiseerd waarin juist het aanbod van deelmobiliteit een belangrijk onderdeel is. In vergelijking met de andere percelen kan een dergelijk deelsysteem met relatief beperkte publieke middelen uitgerold worden.